

Adnodd yn seiliedig ar bwnc

# Trafnidiaeth

Cyfnod Allweddol 2 (Lefel Uwch)



## Gwybodaeth gefndirol

Ar draws y byd, mae pobl yn defnyddio dulliau teithio gwahanol, yn cynnwys cerdded, ceir, beicio, bysiau, tacsis, trafndiaeth gymunedol, trenau, tryciau a faniau, cychod ac awyrennau. Boed i gyrraedd yr ysgol, gwaith neu siopau, mynd ar wyliau neu ymweld â ffrindiau a theulu neu symud nwyddau bob dydd fel bwyd a dillad a nwyddau eraill o un lle i'r llall, rydym yn dibynnu ar drafnidiaeth i gadw ein bywydau i symud. Mae'r seilwaith trafndiaeth yn cynnwys ffyrdd, llwybrau beicio a lonydd beicio, rheilffyrdd a gorsafoedd, porthladdoedd, harbyrau a meysydd awyr y mae angen eu cynnal a'u diweddarau i sicrhau eu bod yn dal yn addas i'w diben ac effeithlon.



## Safbwynt hinsawdd

Mae llosgi tanwydd ffosil i bweru ein cerbydau yn gyfrifol am ryddhau nwyon tŷ gwydr sy'n cyfrannu'n sylweddol at newid yn yr hinsawdd. Gyda pherchnogaeth ceir yn rhatach a mwy hygyrch erbyn hyn, mae lefel y traffig ar ein ffyrdd wedi cynyddu. Mae trafndiaeth yn gyfrifol am 17% o allyriadau carbon yng Nghymru, gyda defnydd preifat o geir yn gyfrifol am fwy na hanner y cyfanswm yma.

Mae allyriadau o gerbydau yn cyfrannu'n sylweddol at lygredd aer sy'n her wirioneddol i iechyd y boblogaeth, gyda'r bobl fregus mewn cymdeithas ymhlith y rheiny sy'n wynebu'r risg

uchaf o lygredd aer yn niweidio ansawdd bywydd a byrhau rhychwant oes i rai hyd yn oed.

Mae 'Strategaeth Drafnidiaeth Newydd ar gyfer Cymru' Llywodraeth Cymru yn ystyried y dyletswyddau ar y Llywodraeth i fynd i'r afael ag anghenion cenedlaethau'r dyfodol a'r amgylchedd. Ei gweledigaeth yw darparu 'system drafnidiaeth hygyrch, gynaliadwy ac effeithlon,' ac mae'n addo cynyddu nifer y bobl sy'n defnyddio trafndiaeth gyhoeddus, cerdded a beicio yn ogystal â lleihau'r angen i ddibynnu ar ddefnydd preifat o geir i gyflawni'r targed Cenedl Ddiwastraff erbyn 2050.

# Siart Far Ddynol

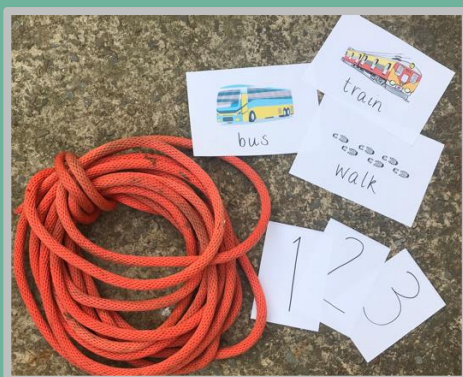
## Cyfnod Allweddol 2 (Lefel Uwch)

### Sut ydym yn teithio i'r ysgol?

Mae Arolwg Trafnidiaeth Ysgol Eco-Sgolion a'r Cynllun Teithio dilynol yn rhan bwysig o werthuso sefyllfa deithio eich hysgol a chymuned, i amlygu unrhyw faterion a dod o hyd i ddatrysiadau cynaliadwy. Mae'r gweithgaredd hwn yn ffordd ymarferol o ddefnyddio mathemateg go iawn i gynnwys plant yn y gwaith o gasglu a dehongli'r data.

### Deunyddiau sydd eu hangen:

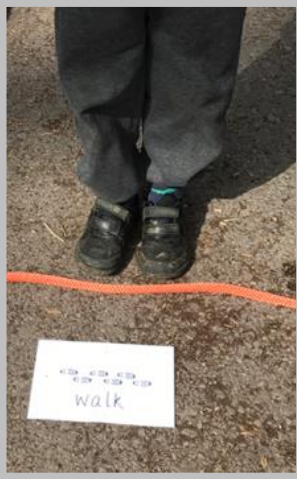
- Llinellau maes chwarae (cwrw pêl-rwyd neu debyg) neu 2 bolyn
- Canlyniadau/data Arolwg Trafnidiaeth yr ysgol gyfan ynghylch sut mae pob dosbarth yn yr ysgol a staff yn teithio i'r ysgol
- Conau addysg gorfforol neu smotiau rwber
- Sialciau maes chwarae
- Arwyddion trafniadaeth i ddangos sut mae plant yn cyrraedd yr ysgol - cerdded, bws, car, beic, tacsi, trên
- Cardiau rhifau mawr/amlinellau rhifau mawr/papur sgrap a phin marcio



## Cam 1

Gosodwch raffau i greu ongl sgwâr/echel ar gyfer siart far/pictogram neu dewch o hyd i leoliad lle mae marciau'r maes chwarae yn dod at ei gilydd ar ongl sgwâr.

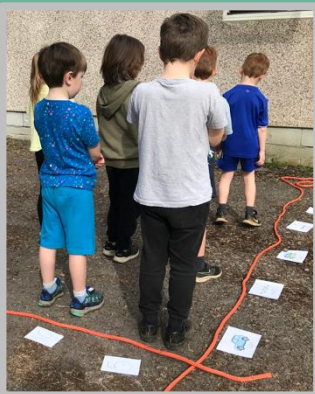




## Cam 2

Gofynnwch i'r plant ffurfio llinell y tu ôl i bob llun o ddull teithio ar yr echelin lorweddol i ddangos sut maent yn teithio i'r ysgol. Gofynnwch i'r plant eistedd i lawr os yw'n ymarferol fel y gallant weld beth sy'n digwydd yn haws.

## Cam 3

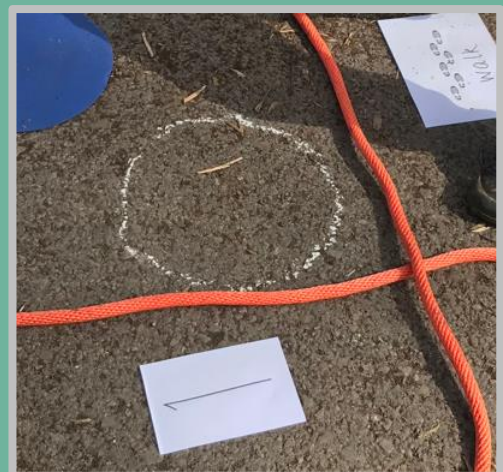


Cyfrifwch y plant ym mhob colofn/llynell gyda'i gilydd a nodwch (neu ysgrifennwch gyda sialc) y rhif cyfatebol ger yr echelin fertigol. Edrychwch a all y plant ragweld pa ddull teithio fydd â'r mwyaf neu'r lleiaf. Sicrhewch fod pellter cyfartal rhwng y plant a'u bod mewn rhes gyda rhif a dull teithio.

## Cam 4

Rhowch smotyn neu gôn i bob plentyn a gofynnwch iddynt ei osod wrth eu traed. Fel arall gallech roi sialc i bob plentyn luniadu o amgylch eu traed i adael cylch ar y maes chwarae i nodi eu lle. Fesul rhes gofynnwch i'r plant symud i ffwrdd o'r siart yn ofalus a dylai fod gennych gynrychiolaeth weledol y gallwch ei defnyddio i ofyn cwestiynau i'r plant am sut maent yn teithio i'r ysgol. Pa ddull teithio sy'n cael ei ddefnyddio fwyaf/lleiaf a pham?

Gwnewch yr un fath gyda set data wahanol, fwy, e.e. pob dosbarth yn y flwyddyn/cyfnod allweddol/ysgol neu staff i greu'r cyfle i ddefnyddio graddfa wahanol e.e. mae 1 plentyn ar y siart far yn cynrychioli 5 plentyn o'r data. Gallech hefyd rannu'r plant yn grwpiau i feddwl am eu ffordd eu hunain o gynrychioli'r data. A allent greu siart gylch neu graff llinell i ddangos agweddau eraill ar y data o'r Arolwg Trafnidiaeth neu ddangos data allyriadau



carbon? Cofiwch dynnu lluniau neu wneud fideo i ychwanegu at eich tystiolaeth Cynllun Teithio Eco-Sgolion.

## Cam 5

Trafodwch sut mae'r plant yn teithio i'r ysgol, pa ddulliau teithio sy'n fwy cyfeillgar i'r amgylchedd a pham. Cofiwch, efallai nad oes gan blant unrhyw ddewis, ond pe gallent ddewis pa opsiwn allai fod orau iddynt (yn nhermau iechyd corfforol, diogelwch, arian a'r amgylchedd.)

### Trafodaeth ddilynol

Trafodwch y defnydd preifat o geir a sut mae teithiau byr, lleol yn cyfrannu'n sylweddol at allyriadau carbon a llygredd aer. Sut y gallwch annog yr ysgol a'r gymuned ehangach i newid y math o drafnidiaeth a ddefnyddiant, cerdded teithiau byr yn hytrach na gyrru a siopa'n lleol yn hytrach na gyrru allan o'r dref? Gofynnwch i'r plant gofnodi eu syniadau ynghylch trafndiaeth gynaliadwy yn defnyddio map meddwl - meddyliwch am fuddion ymarfer corff ac ansawdd aer gwell i'n hiechyd, buddion amgylcheddol llai o danwyddau ffosil yn cael eu llosgi felly llai o allyriadau carbon, ffyrdd mwy diogel i blant sy'n teithio i'r ysgol, buddion ariannol i deuluoedd o beidio â defnyddio'r car ac yn y blaen.

## Cysylltiadau â'r Cwricwlwm

**Meysydd Dysgu a Phrofiad** - Mathemateg a Rhifedd

**Datganiad o'r hyn sy'n bwysig:**

Mae ystadegau yn cynrychioli data, mae tebygolrwydd yn modelu siawns, ac mae'r ddau yn cefnogi casgliadau a phenderfyniadau gwybodus

Defnyddir y system rif i gynrychioli a chymharu'r perthnasoedd rhwng rhifau a meintiau.

**Maes Dysgu a Phrofiad** - Y Dyniaethau

**Datganiad o'r hyn sy'n bwysig:**

Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn mynd i'r afael â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu dynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyrlon ac egwyddorol.

**Maes Dysgu a Phrofiad** - Iechyd a Llesiant

**Datganiad o'r hyn sy'n bwysig:**

Mae'r ffordd rydym yn gwneud penderfyniadau yn effeithio ar ansawdd ein bywydau ni a bywydau eraill

## Camau nesaf a syniadau eraill

- Mapiwch daith y plant i'r ysgol
- Trefnwch ddiwyddiad wythnos cerdded i'r ysgol
- Gwnewch boster, pamffled neu fideo yn annog teithio llesol i'r ysgol - cerdded, beicio neu ddefnyddio sgwter
- Cynhaliwch weithdy cynnal a chadw beiciau
- Cynlluniwch sesiynau hyfedredd beicio yn yr ysgol (Cycling Proficiency)
- Cynhaliwch wersi diogelwch ar y ffyrdd

- Trefnwch fws cerdded
- Gofynnwch i'r plant, rhieni a staff yr ysgol wneud addewid i gerdded, beicio neu ddefnyddio sgwter ambell ddiwrnod o'r wythnos

